

'שינוי חברתי' מתחיל בדוד ילין – מאמר של סטודנט מהקורס

"הקורס המשולב לשינוי חברתי בתחום המוגבלויות" מפגיש סטודנטים להוראה בחינוך המיוחד במכללת דוד ילין בירושלים עם פעילים עם מוגבלויות שונות. המטרה - לשבור סטיגמות הדדיות ולייעץ למיזמים להתגמש. על הדרך, מקרבים את הפעילים עם המוגבלויות - להיות סטודנטים בעצמם". הקורס כאן הוא כמו חממה שבה נובטים רעיונות. חלקם מתפתחים וגדלים לצמחים וחלקם נשארים קטנים ולא מפותחים" (יואב קריים)

הקורס 'שינוי חברתי' (השם המקוצר) הוא קורס המשלב אנשים בעלי מוגבלויות שונות, עם סטודנטים להוראת ילדים עם מוגבלויות חמורות (מלמ"ח). מטרתו לקדם פרויקטים חברתיים, שהם בעצם מיזמים שעולים מהשטח. הקורס גם מאפשר מפגש והכרות בגובה העיניים, בין הסטודנטים והסטודנטים לבין בעלי המוגבלויות. הכרות זו אמורה ללמד את הסטודנטים גם את הקשיים וגם את היכולות של האנשים איתם הם יעבדו לאחר שסיימו את לימודיהם.

מנחי הקורס הם אייל בלוק וסילביה שטיגליץ המנהלים בצוותא את ה'מכון לחינוך לקיימות' במכללת דוד ילין. בכל שנה משתתף בהנחיה פעיל בעל מוגבלות. השנה הצטרף להנחיה יואב קריים, פעיל חברתי בולט למען זכויות הנכים בישראל.

הקורס מיישם תפיסה חדשה בטיפול, המאמצת גישה של "ללמוד עם" ו-"ללמוד מ...". הכוונה כאן ללמוד עם המטופל וגם ללמוד מהמטופל: במהלך הקורס ישנן קבוצות עבודה משותפות בין הסטודנטים לבעלי המוגבלות. בתחילת הקורס המטרה היא הכרות אינטימית בין הסטודנטים לפעילים, לאחר מכן עובדים בקבוצות על מיזמים שבאים בדרך כלל על ידי הפעילים. הקורס מתקיים משנת 2008. המיזם שנתן דחיפה לקורס - תכנית הרדיו 'לא רואים ממטר' המשודרת ברדיו הר הצופים'. זוהי תכנית שמופעלת על ידי עיוורים ומיועדת בעיקר עבור לקויי ראייה ועיוורים. תכנית זו פותחה על ידי עיוורים וסטודנטים מהמכללה בשיתוף עם עמותת על"ה.

דוגמה למיזם שהצליח: יעל גיל-בר (42) בוגרת הקורס הסובלת משיתוק מוחין יזמה לפני כשש שנים, מסלול של הכשרה מקצועית למלווי הסעות. יעל כתבה: "מכיוון שאנו נכים, אנחנו נלמד אתכם, החברה הלא-נכה, מה הכי נוח ומסייע לנו. אנו יכולים להאיר את עיני החברה בעיניים שונים דווקא מנקודת מבטנו". לאחרונה אף יזמה פרס למלווה ההסעות המצטיין בירושלים.

מיזם נוסף שהצליח - טל כהן וסימה לוי יזמו חוג טיולים עבור מתמודדים נפשית. החוג מתקיים כחמש שנים. הקורס סייע להם למצוא מקורות מימון לפעילות זו.

מכללת ספיר בשיתוף עם עמותת 'גוונים' הלכו בעקבות 'דוד ילין' ופתחו קורס דומה הנקרא "קורס מפתחי משאבים במגזר השלישי". מנחי הקורס ב'דוד ילין' נתנו הדרכה ליזמה זו.

אבל ישנם קשיים בחיבור הזה. אייל בלוק ממנחי הקורס סיפר: "כל שנה ישנה קבוצה חדשה. התהליך ידוע מראש, אבל כל פעם לשבור את התפיסות המובנות זה האתגר הגדול. שהמוגבל יצא מעמדת המסכן, שילמד מתי לקבל ביקורת ומתי לבקש עזרה. אצל הסטודנטים הבעיה הפוכה. בדרך כלל הם עובדים עם ילדים, והקושי הוא לעבוד עם אנשים מבוגרים בגובה העיניים. אנחנו מערערים ומאתגרים את התפיסה המקצועית שלהם ואז יוצרים תפיסה חדשה. תהליך זה שונה משנה לשנה בהתאם לקבוצה הנוצרת וצרכים לבדוק כל שנה מה ניתן לשפר". בקשר לעירוב של סוגי המוגבלויות השונות, אומר אייל: "זה מדהים כמה מוצלח הדיאלוג הזה כל אחד יוצא מהקונכיה שלו". אבל אייל מודה שזה קשה: "יש כאלה שבתחילת השנה עוזבים בגלל הקטע הזה. הם אומרים 'אני לא שייך לקבוצה הזו'. זה מסע לצאת מאזור הנוחות כדי להתחבר לאנשים אחרים."

טל כהן (46) שיזם כאמור חוג טיולים עבור מתמודדים, תיאר את הקושי בכך שהרגיש שהסובלים משיתוק הסתכלו עליו, בתור מתמודד, מלמעלה. אחת מהן התבטאה: "לי סך הכל אין רגליים אבל אתם חולי נפש". לעומת זאת טל שיבח את המכללה שאפשרה לו ללמוד קורס גינון טיפולי במכללה. נוסף לידע, נוצרו לו קשרים חדשים עם אנשים מקצועיים מהשטח. (הפעילים בוגרי הקורס זכאים לבחור קורס נוסף המתקיים במכללה.

מיכל בכר בוגרת המכללה, כיום עובדת כמורה ב'איזי שפירא' שברעננה סיפרה: "החוויה הכי גדולה שלי הייתה עצם המפגש עם אנשים בעלי מוגבלות: בהתחלה היה לי קושי בשיחה עם פעילה משום שלא ידעתי מה להגיד לה. אחר כך נפתחנו אחת לשנייה. נוכחתי לדעת שגם אם אנשים נראים מאוד שונה אפשר להיפגש איתם ואף ללמוד מהם".

סטודנטית אחרת כתבה ביומן רפלקטיבי: "אף על פי שידעתי שאעבוד לראשונה בגובה העיניים עם אנשים מוגבלים, לא הייתי מודעת עד כמה יש לאנשים אלה את הכוח הזה... הרגשתי את המוגבלות שלי ולא שלהם. ..אני זאת שהייתי מוגבלת - לא פיזית, אך חשיבתית".